

LESVOORBEREIDING CLOSE READING

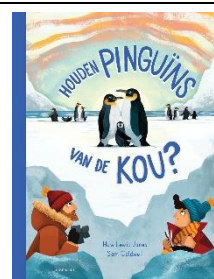
Boek: Houden pinguïns van de kou? - Huw Lewis Jones

Verhaal: Ken je pinguïns

Groep: 4 t/m 6

Kerdoel: Ik kan vertellen over de verschillende kenmerken van de pinguïn en waarin zij overeenkomen en verschillen met andere vogels.

*Differentiatiemogelijkheden voor groep 6 of sterke lezers.

Sessie 1: Wat zegt de tekst?

Doel:

Ik kan vertellen over wie de tekst gaat, waar het dier leeft en welke kenmerken het dier heeft.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Vertel het leesdoel, maak het doel zichtbaar en zorg voor een gescande tekst die je projecteert op het digibord.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Wat voor soort dier is een pinguïn?
- Waar leeft de pinguïn?
- Hoeveel soorten pinguïns zijn er?
- Tot welke dierenfamilie behoort de pinguïn?
- Welke kenmerken van de pinguïn worden genoemd?
- Welke functies hebben de kenmerken van de pinguïn?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Visualiseren, verbinden, samenvatten.

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Ik – leesdoel benoemen en de tekst voorlezen. Modelen van de tekstgerichte vragen. Modelen van het informatie halen uit de tekst en verwerken op een werkblad.

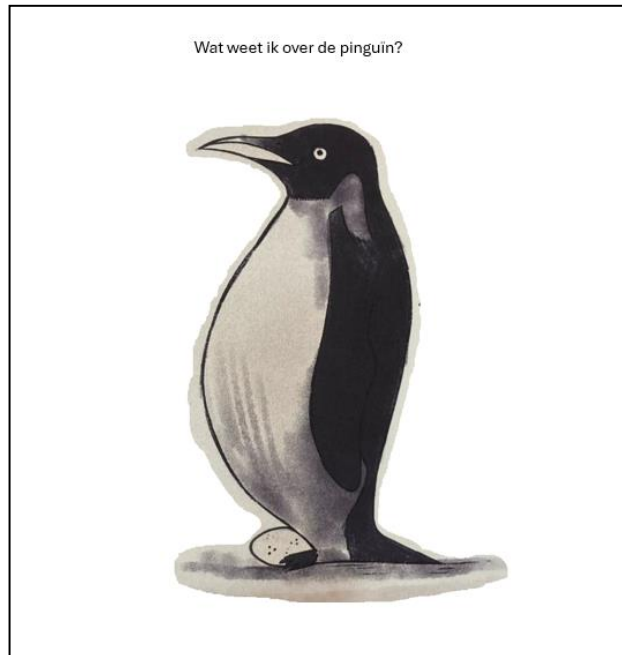
Wij – samen met de leerlingen antwoorden zoeken op de tekstgerichte vragen. Eerste kenmerken invullen in het schema.

Jullie – schema verder invullen.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

- Introduceer het boek en het verhaal.
- Vertel het leesdoel.
- Lees blz. 10 en 11 van het boek voor en zet die groot op het bord, laat de leerlingen meelesen.
- Bekijk met de leerlingen blz. 12 en 13.
- Geef iedere leerling het werkblad van de pinguïn en zet dit werkblad ook op het bord.

- Bespreek de eerste twee tekstgerichte vragen klassikaal door blz. 10 van het boek samen te vatten. Model hoe je tot het antwoord komt en verwerk de antwoorden op het werkblad.
- Model het verwerken van de eerste twee kenmerken van de pinguïn op het werkblad. Lees het stukje 'schitterende snavel' op blz. 11. Trek een lijn van de snavel en schrijf hier 'snavel' bij. Doe hetzelfde bij het stukje 'koppig' en schrijf hierbij: 'grote kop'.
- Laat de leerlingen in tweetallen de overige tekstgerichte vragen en kenmerken op dezelfde manier uitwerken.
- Noteer bij de kenmerken ook de functies.
- Bespreek dit daarna klassikaal.

Hoe evalueer ik de les?

Klassikaal terugblikken op het lesdoel aan de hand van het ingevulde schema.

Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Doel:

Ik kan vertellen over de verschillende soorten en categorieën pinguïns en onderscheid maken in hoeveelheid en bedreigde soorten.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Schrijf het doel op het bord en bespreek het met de leerlingen.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Hoeveel categorieën pinguïns zijn er?
- Hoeveel soorten pinguïns zijn er?
- Op welke manier geeft de schrijver weer of een pinguïnsoort bedreigd is?
- Van welke pinguïnsoort zijn de meeste?
- Van welke pinguïnsoort zijn de minste?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Ordenen, visualiseren.

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Ik – leesdoel benoemen en de tekst voorlezen. Bijzonderheden in de tekststructuur aanhalen.

Wij – praten over de tekststructuur en een start maken met het invullen van het schema ([bijlage 1](#)).

Jullie – schema in tweetallen verder afmaken. Aan schoudermaatje uitleggen hoe de categorieën zijn verdeeld.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

- Benoem het leesdoel en kijk terug naar het werkblad van de vorige les.
- Lees het verhaal voor en benoem een aantal opvallende elementen in de tekststructuur, zoals de verdeling van de kopjes.
- Praat met de leerlingen over de beschrijvende tekststructuur aan de hand van de tekstgerichte vragen.
- Model het invullen van het schema ([bijlage 1 en 2](#)). [Bijlage 1 geeft hierin een voorbeeld van de informatie die je weg kunt laten. Afhankelijk van het niveau van de groep is het mogelijk om meer of minder informatie weg te laten.](#)
Verwoord hardop welke informatie je nodig hebt, hoe je die in de tekst kunt vinden en vul een paar lege plekken bij het schema in.
- [Maak in het schema onderscheid tussen de categorieën:](#)
  - ! Bedreigd
  - ✓ Niet bedreigd
  - ~ Kwetsbaar
  - * Gevoelig
- [Stel hierbij aanvullende vragen als: ‘hoeveel soorten zijn bedreigd?’, ‘hoe kun je weten of een pinguïnsoort bedreigd is \(door het aantal pinguïns dat er nog zijn\)’ en ‘wat is het verschil tussen kwetsbaar en gevoelig’.](#)
- [Vul het schema eventueel aan met uiterlijke kenmerken van de verschillende pinguïnsoorten.](#)
- Laat de leerlingen in tweetallen de rest van het schema invullen.
- [Vul het werkblad van sessie 1 aan met de informatie uit het schema.](#)
- De leerlingen vertellen na het invullen van het schema aan hun schoudermaatje hoe de schrijver de categorieën heeft ingedeeld en deze verdeling heeft weergegeven in de tekst.

Hoe evalueer ik de les?

Kijk terug naar het leesdoel en laat de leerlingen een aantal verdelingen van categorieën benoemen.

Sessie 3: Wat betekent de tekst?

Doel: Ik kan vertellen over de verschillende kenmerken van de pinguïn en waarin zij overeenkomen en verschillen met andere vogels.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Schrijf het doel op het bord en bespreek wat overeenkomsten en verschillen zijn.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Wat bedoelt de schrijver met de ondertitel ‘wat maakt een pinguïn tot een pinguïn?’
  - o Geeft de tekst antwoord op deze vraag?
- Wat bedoelt de schrijver met het kopje ‘vreemde vogels’?

- Waarom dachten ontdekkingsreizigers dat pinguïns vissen zijn?
- Welke kenmerken hebben andere vogels?
- Welke kenmerken van de pinguïn komen overeen met andere vogels?
- Welke kenmerken van de pinguïn verschillen met andere vogels?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Afleidingen maken, vragen naar de bedoeling van de schrijver, vergelijken.

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Ik – leesdoel benoemen en tekst voorlezen. Model het vergelijken van de kenmerken van de pinguïn met de afbeelding van de vogels.

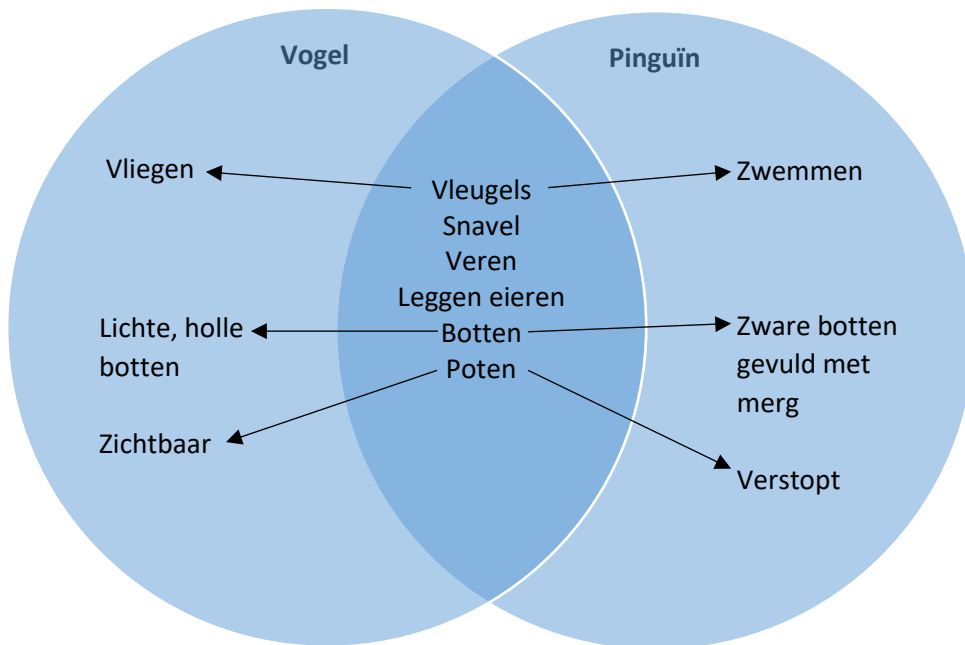
Wij – bespreken van de eerste drie tekstgerichte vragen. Modelen van het uit de tekst halen van overeenkomsten en verschillen.

Jullie – in tweetallen schema met overeenkomsten en verschillen afmaken.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

- Bespreek het leesdoel.
- Kijk terug naar de aantekeningen van sessie 1 en 2. Bespreek kort de kenmerken van de pinguïn en de verschillende categorieën.
- Ga met de leerlingen in gesprek over onderstaande tekstgerichte vragen. Geef daarbij de leerlingen eerst individuele denktijd en laat dan uitwisselen met een schoudermaatje om vervolgens klassikaal de antwoorden te bespreken.
- Lees het eerste stukje tekst en bespreek de tekstgerichte vragen: wat bedoelt de schrijver met de ondertitel ‘wat maakt een pinguïn tot een pinguïn?’ en of de tekst antwoord geeft op deze vraag.
- Lees het tweede stukje tekst en bespreek de tekstgerichte vraag: wat bedoelt de schrijver met de ondertitel ‘vreemde vogels’?
- Bespreek vanuit de tekst waarom ontdekkingsreizigers dachten dat pinguïns vissen zijn?
- Vergelijk de kenmerken van de pinguïn zoals beschreven in het boek, met de kenmerken in de tekst van Schooltv tot het kopje ‘soorten’ (bijlage 3): [Pinguïns.pdf \(schooltv.nl\)](#)
- Bekijk waarin de kenmerken van pinguïns overeenkomen en verschillen met kenmerken van andere vogels. Model hierbij een aantal kenmerken, markeer dit in de teksten en verwerk dit in een venndiagram. [Geef hier ruimte voor discussie, wat weet je zeker en wat niet.](#)
  - “Vleugels; pinguïns hebben vleugels om mee te zwemmen. In de tekst lees ik ook dat pinguïns vleugels hebben, maar zij er niet mee kunnen vliegen zoals andere vogels”.
  - “Snavel; in beide teksten lees ik dat zowel pinguïns als andere vogels een snavel hebben”.
  - “Botten; bij het stukje over de vleugels van pinguïns, lees ik dat de vleugels van pinguïns te klein en zwaar zijn om mee te kunnen vliegen. Dit komt doordat de botten van pinguïns gevuld zijn met merg en daardoor zwaarder dan die van andere vogels waarbij de vleugels hol en licht zijn”.
  - Werk eventueel nog een extra kenmerk uit.
- [Laat de leerlingen de titel verklaren van de tekst van Schooltv: ‘wat zal de schrijver bedoelen met waggelende ‘obertjes’.](#)
- Laat het venndiagram in tweetallen afmaken.
- Vraag aan de leerlingen waarom pinguïns volgens hen vogels zijn en waarin zij afwijken van andere vogels.

- Eindvraag: hebben pinguïns meer overeenkomsten of verschillen met andere vogels? Heeft de schrijver gelijk dat het een vogel is of vindt de klas iets anders?

Hoe evalueer ik de les?

Bespreek klassikaal het leesdoel.

Datum: 19-04-2024

Bijlage 1: invulschema

Datum: 19-04-2024

Soort dier:
Woonplaats:

Spheniscidae

Groep	IUCN	Soort	Aantal
<i>Spheniscus (de wigvormige pinguïns)</i>		Galapagospinguïn	1200
		Humboldtpinguïn	
	!	Zwartvoetpinguïn	3 miljoen
	!	Geellogpinguïn (of Hoiho)	
<i>Eudyptula (de kleine duikerpinguïns)</i>			470000
		Keizerspinguïn	2 miljoen
<i>Pygoscelis (de borstelstaartpinguïn)</i>		Ezelspinguïn	776000
		Stormbandpinguïn	
		Adeliepinguïn	
			12 miljoen
	!	Noordelijke rotspinguïn	
		Snareskuifpinguïn	
	!		
		Schlegels pinguïn	

Datum: 19-04-2024

Soort dier: [vogel](#)
Woonplaats: [Antarctica](#)

Spheniscidae

Groep	IUCN	Soort	Aantal
<i>Spheniscus (de wigvormige pinguïns)</i>	!	Galapagospinguïn	1200
		Humboldtpinguïn	24000
		Magelhaenpinguïn	3 miljoen
	!	Zwartvoetpinguïn	42000
<i>Megadyptes (de grote duikerpinguïns)</i>	!	Geelooypinguïn (of Hoiho)	4000
<i>Eudyptula (de kleine duikerpinguïns)</i>		Dwergpinguïn (of Kororā)	470000
<i>Aptenodytes (de grote pinguïns)</i>		Koningspinguïn	2 miljoen
		Keizerspinguïn	500000
<i>Pygoscelis (de borstelstaartpinguïn)</i>		Ezelpinguïn	776000
		Stormbandpinguïn	8 miljoen
		Adeliepinguïn	10 miljoen
<i>Eudyptes (de kuifpinguïns)</i>		Macaronipinguïn	12 miljoen
	!	Noordelijke rotspinguïn	400000
		Zuidelijke rotspinguïn	2,5 miljoen
		Fjordlandkuifpinguïn	30000
		Snareskuifpinguïn	60000
	!	Grote kuifpinguïn	150000
	Schlegels pinguïn	1,7 miljoen	

Bijlage 2: schema gevuld

Datum: 19-04-2024

[edux.nl](https://www.edux.nl)

Bron format lesvoorbereidingsformulier: Expertis
ONDERWIJSADVISEURS

The logo for Expertis, consisting of a stylized red 'E' followed by the word "Expertis" in a blue, sans-serif font. Below the word "Expertis" is the text "ONDERWIJSADVISEURS" in a smaller, blue, all-caps, sans-serif font.

Bijlage 3: tekst pinguïns Schooltv

Bron: [Pinguïns.pdf \(schooltv.nl\)](#)

Pinguïns

Waggelende 'obertjes' van het zuidelijk halfrond

Pinguïns zijn vogels, maar kunnen niet vliegen. Ze hebben wel alle kenmerken van een vogel: vleugels, een snavel, veren en ze leggen eieren.

Niet vliegen, wel zwemmen

Pinguïns hebben dus wel vleugels, maar die zijn te klein om het zware lijf op te laten stijgen. Botten van de meeste andere vogels zijn hol en dus licht. De botten van pinguïns zijn massief. Ze zijn gevuld met merg en daardoor een stuk zwaarder.

Hun kleine vleugeltjes gebruiken ze als peddels. Ze zwemmen ermee als de besten. Dat zwemmen ziet er haast een beetje uit als vliegen, maar dan onder water. Het grootste deel van hun leven brengen de pinguïns door in het water, jagend op lekkere verse vis. Het zijn briljante zwemmers en ze hebben zelfs drie verschillende zwemslagen!

- rustig peddelend aan de oppervlakte met hoofd en staart boven water
- snel duikend en door het water 'vliegend' om voedsel te vangen
- snel zwemmend vlak onder de oppervlakte en af en toe boven water springend

Bij het zwemmen kunnen ze wel zo'n 20 minuten onder water blijven. Dan moeten ze weer naar boven om adem te halen. Ze halen een snelheid van ruim 14 km per uur. Sommige soorten gaan nog sneller. Vergelijk dat maar eens met mensen die zo tussen de 4 en de 5 km per uur halen. Als pinguïns een tocht houden om flink te eten, kunnen ze wel zo'n 1000 km per tocht afleggen!

Pinguïns hebben het vliegen dus niet nodig om aan voedsel te komen. Ze kunnen veel dieper en langer duiken dan de vliegende zeevogels. Dat is heel handig, want zij vangen vis op plaatsen waar andere vogels helemaal niet bij kunnen komen. En ze hoeven ook niet via de lucht te vluchten voor vijanden, ze duiken gewoon het water in.

schooltv.nl

Lopen gaat ze minder goed af. Eigenlijk lopen ze continu 'op hun hurken'. Daar krijgen ze die waggelende gang door. Als er sneeuw ligt, bewegen pinguïns zich op het land op een veel snellere manier voort. Ze laten zich op hun buik vallen en schuiven als sleetjes naar voren. Ze duwen zich met hun poten en hun vleugels vooruit, zoals een skiër zijn stokken gebruikt.

schooltv.nl